

Τὰ λόγια του σωστά κι ἀληθινά. Στὸ μπαλκονάκι, ποὺ βρίσκεται περίγυρα στὴ μεγάλη σάλα τοῦ Μουσείου, στεκότανε μιὰ ἀγαλματοκορμη κοπέλλα, Ἀθηνιώτισσα ζωγράφισα. Ὁ κ. Κυπαρίσσης μιλοῦσε γιὰ τὴ Νίκη, καὶ πολλοὶ δασκάλοι ἀντὶ νὰ βλέπουν τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Παιωνίου, ρήχνανε κρυφές ματιές στῆς φύσης τὸ καλλιτέχνημα ποὺ τοὺς ἀλαφρογελοῦσε ψηλὰ ἀπὸ τὸ μπαλκόνι.

Μοῦ εἶπε ἀκόμα ὁ κ. Πάλλης·

— «Νά, τί αἰστάνουνται κ' οἱ δασκάλοι ἐδῶ στὴν Ὀλυμπία ποὺ τοὺς μαζώξανε σήμερα. Αἰστάνουνται πὼς βρίσκονται σ' ἓναν ἄμορφο τόπο, σ' ἓναν παρὰδεῖο, πὼς βρίσκονται μὲ μὲ συναδέλφους τους, πὼς θὰ καλοφάνε, πὼς θὰ καλοπιῶνε, πὼς θὰ χορέψουνε. Τὴν κύρ Ἑρμῇ ὅστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα οὔτε θὰ τὸν καλοθυμῶνται πᾶς καὶ τὰ λόγια τοῦ κ. Κυπαρίσσης ποὺ τόσο πρόθυμα τὰ χερσικροτήσανε θὰν τὰ ξεχάσανε κιόλας».

Μοῦ εἶπε κι ἄλλα πολλὰ πάνου σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἀλλοτεὶ τὰ ξαναλέμε. Γενικά μὲ τοὺς δασκάλους ἔμεινε εὐχαριστημένος. Μὲ γούστο ντυμένοι καὶ ποδωμένοι, καθάρει, ζωεροί, εὐγενικοί, δὲ θυμίζουσι τὸν παλιὸ τύπο τοῦ δασκάλου. Ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια καὶ δὴ ἀλλὰξε πολὺ αὐτοὶ ὁ κλάδος. Ὁ σημερινὸς δάσκαλος κι ὁ πρὸ δεκαπέντε χρόνια διαφέρουν ὅσο ἡ μέρα ἀπὸ τὴ νύχτα. Ὅτε καὶ τόσο σχολαστικοὶ εἶναι σήμερα.

Σήμερα, λέει ὁ κ. Πάλλης, περισσότερο σχολαστικισμὸς βρίσκεις στὸς στρατιωτικοὺς παρὰ στὸς δημοδασκάλους.

Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο. Νὰ ποῦμε πὼς σήμερα εἶναι οἱ μισοὶ δημοδασκάλοι δημοτικιστάδες, δὲν εἶναι ὑπερβολή. Στρατιωτικοὶ οὔτε εἰκοσι.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΜΩΣΑΪΚΑ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

.XXII

Κλεῖ τὴ χυρσὴ τῆς θύρα
Καὶ νὰ λουστῇ πάει ἡ Μοῖρα
Στῆς Λήθης τὰ νερά.

Τίποτις δὲν τῆς λείπει:
Μαζί τῆς εἶναι ἡ Λύπη
Μαζί τῆς κ' ἡ Χαρά...

Σηέτες 1911: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΛΑΙΤΗΣ

© ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Στὸ γινεῖο Λ. ΠΑΠΑ

Ἄς σφίγγεται ἡ καρδιά καὶ τὰ μάτια ὡς μένονιν ἀνικανοποίητα ὁ διαλογισμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ θὰ περῶσιν ποτὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα γρημισμένα παλαιὰ τέλη...

Ἐνας βαθυγάλας οὐρανὸς κίψει νὰ φαίνεται πῶς σκληρὸ τὸ νέο φεγγάρι.

Κατεβαίνει καὶ σημαδεύει μὲ φόβο καὶ μὲ θάνατο ὅπως ἄλλοτε τὴν ἀνιγμιατικὴ θάλασσα.

Τὸ πλοῖο ἐτραντάχθη καὶ ἐσταμάτησε.

Ἡ ξυλένια ἀποβάθρα ἔτριξε.

Ἄλλοι ἔφυγαν καὶ ἄλλοι ἦρθαν.

Τὸ ὄραμα ἐνὸς μαινοφορεμένου κρίνου ἐγέμισε τὴν ἀτμοσφαῖρα ἀπὸ ἐνδοιὰ καὶ μιστηρίου.

Μέσα μου αἰσθάνθηκα τότε κάτι ποῦ εἶχε προῦ-πάρξει γιὰ μένα.

Ἀλλὰ τὸ πλοῖο ξεκίνησε καὶ πάλι.

Τὸ ἄπλερο δεντροῦκι ἐσεῖσθη ἄλλῃ μιὰ φορὰ ἀπὸ τὸ δυνατόν ἄνεμο καὶ ἐλγίσθη.

Ἐκλινε ὅμως τότε μὲ εὐγένεια καὶ χάρι μπροστά στὴν ὥραία ποὺ ἐπερνοῦσε καὶ τὴν ἐχαιρέτησε.

Ἐκαμε ἓνα κίνημα σὰν ἀπὸ τὴν καρδιά του στὰ χεῖλη του καὶ ἀπὸ κεῖ στὴν κεφαλή του...

Ἐπέρισα μὲ συντροφιά ἀπὸ ἓνα ἀπόμερο ἐγκαταλειμένο. Τὰ βήματα ἀντιχοῦσαν πυράξενυ.

Ἐδῶ εἶτανε ἄλλοτε κοιμητήριο, μοῦ εἶπε κάποιος καὶ μὲ ἐκτίταξε. Οἱ νεκροί, λοιπόν, ἐπρόσθεσε, μᾶς τιμωροῦνται ἢ μᾶς καλοῦν;

— Μᾶς τὸ ἐπενθυμίζου, ἀποκρίθηκε.

Τὰ βαρκάκια πολὺ τυραννοῦνται νὰ περνοῦν τὸ **Μέγα ρεῦμα**.

Τὸ εἶδα αὐτὸ προχτές καὶ τὸ ἐπολόγησα μὲ δικαιοσύνη.

Τὸ σκέπτομαι ὅμως σήμερα μελαγχολικὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀνέχομαι.

Ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει μαρτυρία...

—Αὐτὴ ἡ κορδέλα ποῦ ξετυλίγει ὅλα τὰ χρώματα καὶ τὰ συγχίζει πάλι μακρὰ μέσα στὸ ἄπειρο, καὶ νὰ συλλογίζεται κανεὶς ὅτι χωρίζει τὴν Ἀσία ἀπὸ τὴν Ἑβρώπη.

Καὶ πῶς, ἐρώτησα, εἴτανε ποτὲ χωρισμένες; Ἀλοίμονο! Τὸ διάστημα καὶ ὁ καιρὸς ἀλλάζουν τίποτε ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴ φύση τῶν πραγμάτων;

Οἱ στίχοι ποῦ ἔγραψε ὁ Χαφιζ καὶ ὁ Σιαδὴ διαβάζονται πίσω ἀπὸ μιὰ πλεχτὴ καλύπτρα τοῦ προσώπου.

Εἶναι γραμμένοι ἀπάνω σὲ δυὸ μεγάλα μίτια ποῦ φωσφορίζουν σὰ γυαλιὰ μέσα στὸ σκοτάδι.

Εἶναι ληρικοὶ στίχοι, ἀλλὰ εἶναι καὶ δράματα καὶ τραγωδίες.

Ὁ ἀέρας τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ ἐσφύριξεν αἶσχρονα·
— Εἶναι καὶ κομωδίες, εἶπε...

Οἱ ἄνθρωποι ποῦ ἐσυνήθισαν νὰ μιλοῦν σιγὰ καὶ νὰ κινοῦνται μὲ στενοχωρία, ἐχίρηκαν περισσό-
τερον ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους τὴ **σιγμῇ**.

Παραδόθηκαν στὴν ἡδονή, ποῦ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀστρατὴ — ἕνας στεναγμὸς καὶ ἕνας κρυφὸς λόγος.

Κύτταξε τὸν ἀρχοντικὸ γέρο ποῦ κάθεται ἀκίνη-
τος. Πρόσεξε πόσον εἶναι νέος...

Στὸ βρεγμένο δρόμο ἓνα πασουμάκι ἀποτύπωσε τὸ τόσο διὰ σχῆμα του.

Φαίνεται ἔπειτα νὰ ἀντήχησε σ' ἓνα καλτερίμι.

Προσεχτικὸ, δὲν ᾤφησεν ἄλλα ἔχνη παρὰ μόνον ὅσο εἴτανε γιὰ νὰ μὴ προδοθῇ καὶ γιὰ νὰ βασανίσῃ.

Ἐνὰ ρόδο προχτὲς μοῦ προσφέρθηκε ἀνε-
παίντευτα.

Ἀρέψε με, μοῦ εἶπε, καὶ μὲ παρωκάλεσε.

Ἀνασκήρτησα γιὰ μιὰ στιγμὴ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλ-
μησα νὰ ἀπλώσω.

Τὰ μαλλιά μου εἶναι ἄσπρα, τοῦ εἶπα, γιὰ νὰ τὰ στολίσω μὲ σὲ καὶ ἡ κάρδιά μου ραγισμένη γιὰ νὰ γείνει γλάστρα σου.

Θὰ ἐφάνταζες ἀκόμα σὰ μιὰ ματωμένη πληγὴ στὸ στήθος μου ἀπάνω.

Σὲ φειδοῦμαι γιατί μὲ ἐνίκησες. Εἶσαι ἀνυπόμονο, ἀλλὰ εἶσαι ἀθῶο...

Στὸ νταντελοτὸ παραθαλάσσιο ἢ φειδωτὴ γραμ-

μὴ τῶν μεγάλων σπιτιῶν κάθε τόσο ἀνανεώνεται.

Τὸ κῆμα πότε τὰ θωπεύει ἡρέμα καὶ πότε τὰ χτυπᾷ μὲ ἀφρούς.

Εἶναι παλατάκι καὶ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ γεμάτα φωνὲς καὶ θόρυβο.

Εἶναι ὅμως καὶ ἄλλα κατὰλειστα καὶ ἐγκατα-
λειμένα. Μερικὰ καμμένα, μεταβλημένα σὲ σωροὺς καὶ σὲ σκόνι.

«Ἡ ἁμαρτία, ἀλήθεια, γεννᾷ θάνατο», φωνάζει ἐδῶ ἡ ἄγρια θάλασσα, ἀλλὰ ἡ ἴδια πάλι θάλασσα τραγουδάει σιγαλινὰ παρέχει, τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, ποῦ εἶναι καὶ αὐτὴ γεννημένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Ὡς τόσο τὰ σιωπηλὰ παλάτια καὶ τὰ ἐρείπια ἀπολογοῦνται καὶ φοβερίζουν...

Ἐξω ἀπὸ τὸ Γυλδίζ γεύομαι τὴ μελωχολικὴ ὥρα τοῦ ἡλιοβασίλεματος.

Ἀπὸ τὸ μινερὲ δεξιὰ ἡ μεγάλη φωνὴ ὑπενθυ-
μίζει στοὺς πιστοὺς τὴ ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὸν ἓνα θεόν.

Φύση καὶ τέχνη ἐκεῖ εἶναι ἐξ ἴσου ἀξιοθαύμαστα καὶ πένθιμα μαζί, καὶ ἡ φωνὴ οἷτε ἀνησιγχεῖ, οἷτε παρηγορίζει.

Ὡς τόσο ἡ ψυχὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἡρεμία καὶ
πρωτότητα.

Ὅμως κάθε ἄγιο πρέπει πάντα κάτι νὰ τὸ ὑ-
βρίζει.

Ἐνα κοράκι ἐμαύρισε τὸ γλαυκὸ θόλο καὶ ἔκρω-
ξεν ἄγρια.

Ἐσκεπάστηκεν ἔτσι οὐρανὸς καὶ κόσμος ἀπὸ ἀ-
πελπισία καὶ ἐγκατάλειψη...

Εἶδα κ' ἐγὼ τὸν Κεράτιο μέσα στὸ αἶμα.

Εἴτανε τὸ βράδυ τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς.

Σὰν σπάθες Κοῦρδων οἱ φλόγες ἔριχναν ἀπὸ
ψηλὰ μέσα στὸ νερὸ πελώριο κονφάρια καὶ γιγάν-
τιους μαύρους σκελετοὺς.

Παρίσι, 25 Αὐγούστου 1911

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ἡ παληκαριὰ τῆς γυναίκας δειχνεται στὸ σπῖτι της.
Νὰ θεμελιώσει γερὰ τὸ σπῖτι της, τὴν οἰκογένειαν. Γιὰ νὰ
γίνει ἔθνος, πρέπει πρῶτα νὰ φκιαστεῖ ἡ κοινωνία. Καὶ ἡ
κοινωνία ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν θὰ γίνει. Ἐχεις ἡθικὰς οἰκο-
γένειες; ἔχεις καὶ καλὴ κοινωνία, ἔχεις καὶ ἔθνος με-
γάλο καὶ τιμημένο.

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ